

De Comeniusles, richtlijn voor de docent

Algemeen
Persoonlijke en positieve benadering van de leerling • De docent kent de naam van elke leerling. • De docent spreekt regelmatig zijn waardering uit en benoemt wat goed gaat. • De docent geeft elke leerling ten minste één keer per les persoonlijke aandacht.
Orde/leerklimaat • De docent geeft duidelijk aan welke werkhouding en welke omgangsvormen hij/zij van de leerlingen verwacht. • De docent is consequent en past de schoolregels toe. • De docent zoekt de dialoog waar mogelijk en stelt grenzen waar nodig.
Studiehouding, leerproces, feedback • De docent geeft duidelijk aan wat voor zijn/haar vak een goede aanpak van het schoolwerk is. • De docent gaat regelmatig na of de leerlingen hun schoolwerk goed en consequent aanpakken. • De docent geeft feedback op studiehouding en leerproces, geeft zo nodig persoonlijke adviezen.
De les
Start • De docent begint de les op tijd en verwelkomt de leerlingen in de les. • De docent schrijft lesdoel, taaldoel en opbouw van de les op het bord. Zie voorbeeld op pagina 3 • De docent benoemt het nut van de les.
De les zelf • <u>Actief</u> – De docent stimuleert dat de leerlingen actief met de lesstof bezig zijn. – De docent past naast instructie in elke les een activerende werkvorm toe. • <u>Taal</u> Elke docent is een taaldocent. De docent besteedt aandacht aan (vak)taal, waaronder tekstbegrip en woordenschat. • <u>Flow</u> De docent ziet toe op een goede 'flow' van de les: afwisseling van werkvormen, concentratie/ontspanning, humor, enz. • <u>Verschillen</u> De docent stemt zijn/haar didactiek af op verschillende doelgroepen (onder de norm, op de norm en boven de norm). • <u>Waardering, stimulans, prestaties</u> – De docent spreekt waardering uit over hoge prestaties, intellectueel en qua werkhouding. – De docent stimuleert alle leerlingen zo goed mogelijk te presteren. • <u>Management</u> De docent zorgt dat er zo weinig mogelijk lestijd verloren gaat aan organisatie en randverschijnselen.
Afsluiting • De docent kijkt samen met de leerlingen terug op de les. • Indien nodig geeft de docent duidelijk aan wat hij/zij voor de volgende les verwacht. • De docent eindigt de les op de daarvoor gestelde tijd.

Zie achterkant voor voorbeelden

Voorbeelden activerende werkvormen

- **DDU (Denken, delen, uitwisselen):** de leerlingen denken eerst in stilte na over een probleem, delen na een minuut met hun buurman hun idee(ën) en wisselen dit na 2 minuten uit in een viertal. Daarna kan klassikale bespreking volgen of een presentatie per viertal.
- **"Leerlingdocenten":** maak 3 groepen van 8 leerlingen in de klas, zet elke groep aan een tafelgroep (liefst in een carré). Wijs (vooraf) 3 leerlingen aan die de 'docent' van hun groep zijn. Deze 'docenten' gaan hun groep helpen bij problemen bij het maken van opdrachten o.i.d.. De docent houdt orde en helpt de 'leerlingdocenten' waar nodig.
- **Carrousel:** verdeel de tafels over bijvoorbeeld 5 tafelgroepen. Op elke tafelgroep ligt een opdracht. De leerlingen verdelen zich over de opdrachten en elke opdracht moet in 5 minuten worden afgerond. Na elke 5 minuten draaien de leerlingen door naar de volgende opdracht. Eventueel met beloning.
- **Mind-map:** leerlingen maken een woordspin over een onderwerp, waarmee ze in steekwoorden een overzicht creëren. Kan aangevuld worden door een klasgenoot.
- **Debat:** leerlingen verdelen zich in groepen en bereiden een stelling voor. Daarna in debatform (één groep vóór, één groep tegen) discussiëren over stelling.
- **ICT-opdrachten**
- **Gebruik zelfstandig stil (Zs) en zelfstandig fluisteren (Zf)**

Voorbeelden van effectieve feedback

- (Na)bespreken huiswerk en toetsen
- Geven van tips bij bekende valkuilen/moeilijkheden
- Becomentariëren inbreng bij presentatie, klasgesprek of groepswork

Voorbeelden van differentiëren

- **Instructietafel:** uitleg klassikaal geven als veel leerlingen het willen horen. Anders aan de instructietafel in een klein groepje uitleggen, terwijl anderen doorwerken.
- **Niveau-opgaven:** opgaven op 3 niveau's aanbieden, eventueel met verschillende hints.
- **Keuze-opgaven:** leerlingen laten kiezen voor een soort opgave (reproductie, inzicht, ...).
- **Instructiegroepen:** deel de klas op in 3 niveaugroepen (laag, gemiddeld, hoog). Hoe lager het niveau, hoe meer hulp ze kunnen krijgen.

Voorbeelden van aandacht voor taal in de les

- Het gebruik van een (vak)taal begrippenlijst
- Wijzen op taalfouten
- Aandacht te geven aan tekstbegrip, ook bij andere vakken dan Nederlands

Voorbeeld indeling whiteboard

Voorbeeld indeling whiteboard

Onderwerp: thema 5 Erfelijkheid		
Lesdoel:		
Taaldoel:	min	
☐ Terugblik vorige les	5	
☐ Presentatie / Prezi	10	
☐ Werkvorm 1	10	
☐ Werkvorm 2	7,5	
☐ Zs / Zf	10	
☐ Samenvatting van de les	3	
☐ Huiswerk		